

SKATTEKOMMISSIONENS FORSLAG OM EN SKATTEREFORM¹⁾

Af KJELD PHILIP

I NDEN for Danmarks nyere historie har vi den sidste store skattereform i året 1903. Af direkte skatter har man i Danmark kendt tre hovedformer. I middelalderen havde man tienden, der tilfaldt kirken; denne varetog imidlertid en del af de opgaver, der i dag varetages af staten og kommunerne, således undervisning, fattigpleje og medicinalvæsen. Hertil kom siden ejendomsskatterne, der snart blev hovedskatterne og gennem hele det 18. og 19. århundrede var den levende og dominerende skatteform. Endelig har man den tredje direkte skat, indkomstskatten.

Ved alle disse tre skatteformer skete der ændringer i 1903. Tienden blev afløst, ejendomsskatterne blev omdannede fra at være skatter på hartkorn til at blive skatter på ejendomsskyld, og indkomstskatter til staten blev indført.

Hvad der skete i 1903, var ikke så meget en skattereform med hensyn til skatternes størrelse som en reform af de principper, hvorefter skatterne opkrævedes. Årene efter 1903 har ført til meget store ændringer i skatternes omfang, men principperne er i det store og hele de samme som dem, der indførtes i året 1903.

Reformen af 1903 var en reform for de direkte skatter. De indirektes reform kom først i 1908 og blev aldrig et så gennemgribende kompleks af love som 1903-lovene. Udviklingen siden 1903 har været præget af, at indkomstskatterne og forbrugsafgifterne på de enkelte varer er blevet de levende led i dansk beskatning, medens ejendomsskatterne og tolden er blevet de stillestående elementer, hvori der kun sjældent foretages ændringer.

Skattekommissionen af 1937 har i 1948 og 1950 afgivet 2 betænkninger²⁾. Vil disse to betænkninger kunne danne basis for en reform i lighed med reformen af 1903, eller vil de blot kunne give stødet til nogle mindre ændringer i lighed med de mange, der er foretaget siden da.

¹⁾ Foredrag i Nationaløkonomisk Forening den 17. oktober 1950.

²⁾ Betænkning om beskatning af indkomst og formue m. v. Afgivet af skattelovskommissionen. 1. del. København 1948. 79 + 185 sider. — Skattelovskommissionens betænkning. 2. del. København 1950. 192 sider.

SKATTEKOMMISSIONENS FORSLAG OM EN SKATTEREFORM¹⁾

Af KJELD PHILIP

I NDEN for Danmarks nyere historie har vi den sidste store skattereform i året 1903. Af direkte skatter har man i Danmark kendt tre hovedformer. I middelalderen havde man tienden, der tilfaldt kirken; denne varetog imidlertid en del af de opgaver, der i dag varetages af staten og kommunerne, således undervisning, fattigpleje og medicinalvæsen. Hertil kom siden ejendomsskatterne, der snart blev hovedskatterne og gennem hele det 18. og 19. århundrede var den levende og dominerende skatteform. Endelig har man den tredje direkte skat, indkomstskatten.

Ved alle disse tre skatteformer skete der ændringer i 1903. Tienden blev afløst, ejendomsskatterne blev omdannede fra at være skatter på hartkorn til at blive skatter på ejendomsskyld, og indkomstskatter til staten blev indført.

Hvad der skete i 1903, var ikke så meget en skattereform med hensyn til skatternes størrelse som en reform af de principper, hvorefter skatterne opkrævedes. Årene efter 1903 har ført til meget store ændringer i skatternes omfang, men principperne er i det store og hele de samme som dem, der indførtes i året 1903.

Reformen af 1903 var en reform for de direkte skatter. De indirektes reform kom først i 1908 og blev aldrig et så gennemgribende kompleks af love som 1903-lovene. Udviklingen siden 1903 har været præget af, at indkomstskatterne og forbrugsafgifterne på de enkelte varer er blevet de levende led i dansk beskatning, medens ejendomsskatterne og tolden er blevet de stillestående elementer, hvori der kun sjældent foretages ændringer.

Skattekommissionen af 1937 har i 1948 og 1950 afgivet 2 betænkninger²⁾. Vil disse to betænkninger kunne danne basis for en reform i lighed med reformen af 1903, eller vil de blot kunne give stødet til nogle mindre ændringer i lighed med de mange, der er foretaget siden da.

¹⁾ Foredrag i Nationaløkonomisk Forening den 17. oktober 1950.

²⁾ Betænkning om beskatning af indkomst og formue m. v. Afgivet af skattelovskommissionen. 1. del. København 1948. 79 + 185 sider. — Skattelovskommissionens betænkning. 2. del. København 1950. 192 sider.

Før man kan besvare dette spørgsmål, må man gøre sig klart, at der var en særlig økonomisk og politisk baggrund for reformarbejdet just efter systemskiftet. Industrialismen var trængt igennem i Danmark og havde bevirket, at vi havde fået byer med industri og med arbejdere. Dette betød at der var opstået befolkningsgrupper, som kunne have ganske betydelige indkomster, uden at der dertil svarede fast ejendom. Før i tiden havde der været nøje forbindelse mellem den indkomst, en mand havde, og den faste ejendom, han ejede, for han fik sin indkomst fra sin landejendom, sin købmandsgård eller sin håndværksbod. Det var ikke længere tilfældet og bevirkede, at ejendomsskatterne nu måtte føles urimelige og uretfærdige.

Politisk var der unægtelig også sket noget. Venstre havde endelig fået magten. Socialdemokraterne var begyndt at spille en rolle. En del af Venstres politik gennemførtes sikkert for at forhindre arbejderne i at gå over fra at stemme på Venstre til at stemme på Socialdemokraterne. På denne måde fik Socialdemokraterne magt gennem Venstre, længe før partiet kunne dominere på rigsdagen.

En lignende situation foreligger ikke i dag. Når kommissionen blev nedsat i 1937, hænger det ganske givet sammen med, at Socialdemokraterne var blevet det dominerende parti, men det kunne dengang, og har ikke på noget tidspunkt siden kunnet, gennemføre noget uden støtte fra andre partier, deriblandt partier, der havde størstedelen af deres vælgere på landet. På det økonomiske område er der heller ikke sket noget, der kan sammenlignes med industrialiseringen. Der er hændt ting, der kan influere på skattelovgivningen, f. eks. at pengeøkonomien er trængt igennem på landet, at det er blevet mere almindeligt, at hustruer har udearbejde, og måske vigtigere end dette, at vi er gået over fra en liberal økonomi til en reguleringsøkonomi. Disse ændringer kan berettige, at skattelovgivningen tages op til revision, men man kan ikke vente, at resultatet skal blive de store reformer i lighed med 1903-reformen.

Udover det nævnte må anføres, at i det sidste halve hundrede år er statens og kommunernes udgifter steget meget betydeligt. Man har påtaget sig en lang række opgaver, som man i det 19. århundrede ikke fandt det rimeligt, at det offentlige beskæftigede sig med. Skatterne er derfor blevet væsentlig større, og dette har navnlig for kommunernes vedkommende skabt en række nye problemer.

Industrialiseringen har betydet, at vore bykommuner har fået hver sit speciale. Før i tiden lignede alle købstæderne hinanden. De var, som Mariager og Ærøskøbing er i dag. Der boede håndværkere og handlende, der forsynede oplandet. Men nu har hver by fået sin specielle industri, der forsyner hele landet eller i hvert fald hele landsdele. Takket være denne ensidighed i erhvervslivet inden for byerne bliver disse langt mere følsomme og følsomme på forskellig måde over for konjunktursvingninger. End-

videre bliver de gennemsnitlige indkomster vidt forskellige fra by til by. Det har bevirket, at udligningsproblemet er blevet aktuelt. Hertil kommer så, at de bedre transportmuligheder har gjort det muligt for folk lettere at flytte fra sted til sted og at bo ét sted, medens de har deres arbejde et andet.

Danmark har fra gammel tid meget små kommuner, hvad ikke har gjort problemet mindre. Resultatet er blevet, at man har søgt at komme udover nogle af disse vanskeligheder gennem at give statstilskud til kommunerne og gennem indførelsen af en erhvervskommuneskat. Statstilskuddene er dels blevet givet direkte og dels gennem tre slags fonds, nemlig den mellemkommunale refusion, den fælleskommunale udligning og motorfondene. Udligningsproblemerne har man således søgt at løse, men det er blevet gjort på en måde, der er meget stykkevis, og selv om der ikke på dette område er noget opsamlet behov for en realitets-reform, så er der vist almindelig enighed om, at der i allerhøjeste grad tiltrænges en rationalisering.

I det følgende skal jeg komme ind på nogle af de vigtigste af de forslag, skattekommissionen har stillet. Jeg vil begynde med det mindst spændende, nemlig ændringerne i indkomstskatten. Der kan jo ingen tvivl herske om, at også i fremtiden må indkomstskatten være den dominerende skat i Danmark. Her kan der derfor kun blive tale om mindre korrektioner i det bestående. Som baggrund for vor pålæggelse af indkomstskat ligger det, vi kalder evneprincippet. Vi går ud fra det axiom, at folks evne til at betale skat stiger progressivt med deres indkomsts størrelse. Heri foretager vi dog visse korrektioner, idet vi tager hensyn til skatteyderens familieforhold m. m. Det vil være naturligt at begynde med nogle bemærkninger om de praktiske vanskeligheder ved, hvad vi skal forstå ved en skatteydere indkomst.

Et af de problemer, man i alle landes skattelovgivning har vanskeligheder med, er behandlingen af *værdistigninger*. Er værdistigning indkomst og skal beskattes som sådan, eller skal den ikke? Resultatet er de fleste steder blevet, at visse værdistigninger betragtes som indkomst, andre ikke, og at der er stadig diskussion om, hvorvidt denne eller hin slags værdistigning skattemæssigt skal betragtes som indkomst eller ikke. Danmark udgør ingen undtagelse fra denne regel. Vi er havnet i et system, hvor en række værdistigninger — i tidens løb et stigende tal — anses for suspekter, og derfor beskattes som indkomst, medens resten overhovedet ikke beskattes. I en lang periode lagde vi vægten på, om der forelå spekulationshensigt, således at vi kun beskattede værdistigningen, når en sådan forelå. Nu er det ikke let for skattemyndighederne at finde ud af, hvilke hensigter der ligger bag skatteyderens økonomiske transaktioner. De er jo ikke uddannede som

psykoanalytikere. Under krigen blev dette princip mere eller mindre til-sidesat, idet man ved den ekstraordinære lovgivning under krigen betrag-tede en række af værdistigningerne som altid værende skattepligtige. Man kan trygt sige, at det danske system ikke er konsekvent, og det giver sik-kert anledning dels til en del bevidste snyderier, men også til at folk ganske simpelt af uvidenhed kommer til at betale for meget eller for lidt i skat.

På dette område har skattekommissionen gjort en af sine mest bemær-kelsesværdige indsatser, idet den foreslår den slags gevinster beskattede med en særlig og en ny skat, *kapitalvindingsskat*. Det stod hurtigt klart for kommissionen, at det kunne være meget hårdt at beskatte kapitalgevin-ster efter indkomstskatteskalaen. Kapitalgevinsterne viser sig jo i enkelte år, nemlig de år, hvori kapitalgenstandene realiseres, men de erhverves lang-somt over måske mange år, nemlig den årrække, hvori kapitalgenstandene stiger i værdi. Man kan ikke beskatte, førend kapitalgenstanden sælges, men resultatet bliver, at denne gevinst kommer samlet på eet år og derfor beskattes højt oppe på den progressive skala, og således rammes urimeligt hårdt. Skattefradragsreglen, der jo i almindelighed bevirker, at svingende indkomster rammes for hårdt, gør det heller ikke lettere at lade den slags eengangsendkomster beskattes som almindelig indkomst. Man kom da til det resultat, at det rimeligste ville være, at gevinster af denne art beskat-tedes med en slags gennemsnitsprocent. Det naturlige vilde nok have været, at kapitalvindingen beskattedes med en gennemsnitsprocent, beregnet efter, hvad vedkommende skatteyder har betalt i skat i f. ex. de sidste 5 eller 10 år. Dette vilde imidlertid føre til besværligt regnearbejde og måske i visse tilfælde kunne føre til mærkelige transaktioner, hvorved skatteyderne vilde søge at undgå skatterne. Af praktiske grunde måtte man derfor havne i en slags gennemsnitsprocent for alle skatteydere.

Det er imidlertid ikke blot ved kapitalvindinger, at man finder opsamlede indkomster. Det kan også ske, at visse gratialer, gaver fra arbejdsgivere til arbejdere o. lign. i virkeligheden er en slags opsamlet indkomst. Også den slags har man fundet det rimeligt at overføre til at beskattes som kapitalvinding.

Noget analogt har man i beskatningen af lotterigevinster, som jo for-længst er blevet beskattet med sådan en slags gennemsnitsprocent.

I reglerne om kapitalvindingsskatten har man iøvrigt lavet en undtagelse, som i mine øjne er noget diskutabel. Man har ikke medtaget obligationerne. Begrundelsen er den, at der foretages så mange køb og salg af obligationer, og at gevinsterne gennemgående er ret små, så at det vil være næsten håbløst at holde styr på dette. På den anden side er det urimeligt, at denne form for kapitalgevinster — og i visse perioder har obligationerne jo været fortrinlige spekulationspapirer — skal være skattefrie. Bag denne und-tagelse ligger formentlig også visse sociale tanker, idet man uvilkårligt

synes, at de mennesker, der har obligationer, er pænere end dem, der har aktier eller køber og sælger ejendomme.

Medens vi er ved de forhold, der er afgørende for skatteydernes skattepligtige indkomst, må vi vel også omtale *skattefradragsreglen*. Som det vil være bekendt foreslår skattekommissionen, at retten til at fradrage de i årets løb betalte skatter i årets indkomst skal ophæves. Dette forslag har mødt megen modstand. Denne modstand kommer først og fremmest fra de konservatives side. Når netop de går så varmt ind for skattefradragsreglens bevarelse, skyldes det dog ikke nationale grunde, men hensynet til de mest velstående økonomiske interesser. Der kunne ellers være grund for de konservative til at ville bevare fradragsreglen af nationale grunde. Den er nemlig et stykke dansk særpræg; den kendes ingen andre steder i verden.

Når vi i dag står over for at diskutere dens ophævelse, kan der vel være grund til at se på, hvad der førte til, at vi i sin tid fik den. Den kom ind i skatteloven af 1903, og den synes at være kommet ind på grund af, at vi i Danmark i forvejen havde indkomstskat til kommunerne. Ved den kommunale ligning efter formue og lejlighed, der jo foregik yderst skønmæssig, var det blevet almindelig praksis, at man fradrog de erlagte skatter som en omkostning. Uden nogen større diskussion synes denne kommunale praksis at være blevet overført til forslagene om statsindkomstskat. Om man havde en fradragsret eller ikke, var iøvrigt dengang fuldstændig ligegyldigt, for indkomstskatten til staten varierede fra 1,3 til 2,5 pct. Enhver vil kunne se, at med skatter af denne beskedne størrelsesorden var reglen uden betydning. Men siden er skatterne jo blevet lidt større, og i dag spiller fradragsreglen virkelig en rolle.

Folk elsker fradrag. De føler det, som om ethvert fradrag betyder, at de får noget fra staten, og de glemmer i reglen, at hvert eneste fradrag, man får, bevirker, at skatterne bliver noget højere. *Staten skal have pengene ind, og gives der fradrag til den ene, må skatterne forhøjes for alle.* Fradragsreglen er så betydningsfuld, at den har ført til, at Danmark har fået nominelt høje skattesatser til trods for, at vore virkelige indkomstskatter er ret lave, sammenlignet med nabolandenes.

Det er klart, at det på en måde er ret ligegyldigt, om vi har denne fradragsret eller ikke. Den betyder jo blot, at vi betaler så meget større procent af en nominelt mindre indkomst. Den er dog i visse henseender upraktisk.

Det er således ikke praktisk at have høje marginelle skattesatser. Folk, der overvejer, om de skal snyde skattemyndighederne eller ikke, tænker oftest på de marginelle skattesatser og glemmer, at den, der snyder i skat, har en mindre skat at trække fra næste år. Folk, der overvejer, om de vil påtage sig et ekstra arbejde, vil også i reglen regne med de høje marginelle

skatter og glemme, at en del af skatten får man tilbage i de kommende år. Det må virke urimeligt, at de svingende indkomster, der i forvejen rammes hårdt af den progressive skala, yderligere generes af skattefradragsreglen. Man vil da ofte have store beløb at trække fra i år med små indtægter, hvor man er langt nede på progressionen og omvendt. Ja, det kan jo gå så galt, at man slet ikke har noget at trække fra i.

Når skattefradragsreglen ønskes bevaret, er det selvfølgelig, fordi den betragtes som »borgernes eneste værn mod en hæmningsløs og vilkårlig skatteudskrivning«, således som det konservative parti udtrykker sig i skattekommissionsbetænkningen. Det er navnlig fra *Thorkil Kristensens* side blevet fremhævet, at dette ikke er rigtigt, idet han har gjort opmærksom på, at rigsdagen altid kan indrette skalaen, således at skatterne ikke bliver højere, end de nu er. Det flertal, der kan forhindre skattefradragsreglens ophævelse, kan også hindre en urimelig skala, og kommer engang de, der ønsker at varetage de bedrestillede interesser, i mindretal, kan intet forhindre, at man til den tid ophæver fradragsretten. Thorkil Kristensen har heraf draget den konklusion, at da der iøvrigt er så meget, der taler for at ophæve fradragsretten, bør man gøre det nu. Der er ingen tvivl om det logiske i Thorkil Kristensens ræsonnement, men det forekommer mig lidt tvivlsomt, om han har fuldt og helt ret. Skattefradragsreglen er blevet et stort politisk spørgsmål. Folk føler, at noget stort og betydningsfuldt vil ske den dag, den ophæves. Derimod er man så vant til, at der laves små forhøjelser og ændringer i skalaerne, så det tages mere som hverdagsmad. Flertallet af den danske befolkning ser gerne, at skalaens progression skærpes, men flertallet ønsker fradragsretten bevaret, til trods for at dens eneste funktion er at hindre denne skærpelse. Så ulogisk er det.

I dag er vi nået det punkt, hvor man vanskeligt kan tænke sig væsentligt højere skatter på indkomsten. Det skyldes ikke disse skatters absolutte beløb, men derimod, at vi har fået så høje marginalskatte. Fradragsreglens eksistens har sikkert været medvirkende til, at forbrugsafgifterne er kommet til at spille så stor en rolle, som de gør. Den ligesom tvinger én til at anvende denne anden form for skat. Det er derfor mit indtryk, at fradragsreglen politisk er medvirkende til, at vi får en anden skattestruktur, end vi ellers ville have fået, og det en skattestruktur, der i højere grad rammer mellemindkomsterne og de små indkomster. Det er derfor meget forståeligt, at man fra de mere velstående side er interesseret i skattefradragsreglens bevarelse. Det er derimod mindre forståeligt, at man ikke fra de mere venstreorienterede partiers side gør et oplysningsarbejde for at forklare folk, at fradragsreglen i virkeligheden både betyder højere skatter for de mindre bemidlede og en større anvendelse af forbrugsafgifter.

Kommissionens flertal går ind for ophævelse af fradragsretten. Selv mener jeg, at det ville være rimeligt, om man også i fremtiden fik ret til at fra-

drage de erlagte kommuneskatter. For mig er der tre hensyn, der taler herfor: 1) Kommuneskatterne er meget forskellige fra sted til sted, og oftest er det således, at fælles fattigdom både fører til høj kommuneskat og små kommunale ydelser. En mand, der bor i en sådan fattig kommune, har taktet være den høje kommuneskat en dårligere skatteevne end manden med samme indkomst i en bedrestillet kommune. 2) I Danmark pålægges kommuneskatterne i meget forskellig grad som ejendomsskat og som indkomstskat. Ejendomsskatterne har man lov at fradrage på ejendomsregnskabet. Det må da forekomme rimeligt, at man fradrager den kommunale indkomstskat på indkomstregnskabet. 3) En sådan regel vil give et beskedent bidrag til en udligning mellem borgerne i de forskellige kommuner.

Tilsvarende overvejelser har i flere andre lande ført til, at man der må fradrage kommuneskatten i det beløb, der er skattepligtigt. I USA må skatten til enkeltstaterne således fradrages i den indkomst, hvorefter man beskyttes til Unionen. En regel om, at skatteyderne skal have ret til at fradrage de kommunale skatter, men ikke de øvrige skatter, vil kunne vanskeliggøre en overgang til at opkræve skat ved kilden, men så længe man ikke vedtager noget sådant, forekommer det mig at være den rimeligste løsning af problemerne. Iøvrigt viser de sidste års erfaringer fra Sverige, at man tilsyneladende uden større praktiske vanskeligheder kan forene fradragsretten for de kommunale skatter — også i Sverige har man nemlig en sådan fradragsret — med opkrævning efter kildeskattesystemet.

Jeg har opholdt mig længe ved fradragsreglen. Det skyldes imidlertid ikke, at jeg selv anser den for noget væsentligt. Man kan indrette skalaerne således, at resultatet bliver omtrent det samme, hvad enten man har denne fradragsregel eller ikke. Når jeg har opholdt mig ved den, skyldes det, at den interesserer publikum så meget, og at den sikkert vil blive hovedspørgsmålet ved den kommende politiske diskussion.

Da det modsatte er blevet hævdet, vil jeg gerne understrege, at det for de 95 % af skattekommissionens arbejde er ret ligegyldigt, om vi bevarer skattefradragsretten eller ikke. Man kan altid indrette skalaerne efter, om man har reglen eller ikke. Det er i og for sig ligegyldigt, om man kræver 10 % af 100 eller 11,3 % af (100 ÷ 11,3). Det giver samme beløb i skat, nemlig 10. Skal man have fradragsretten bevaret, må de proportionale skatter, der senere skal omtales, have højere skattesatser; andet skal der ikke ændres. Men det er unægtelig mest praktisk at have de lave marginalskatte.

Når først den skattepligtige indkomst er fundet, kommer arbejdet med at tilpasse skatten efter de andre forhold end indkomsten. Her er det først og fremmest skatteydernes familiemæssige stilling, som er afgørende. Man skulle måske ikke vente, at der på dette område var anledning til at tage lovgivningen op til revision. Men også på dette felt har industrialisering

vist sig at få betydning. Arbejdsplads og hjem er blevet adskilte, og hustruen har i mange tilfælde udearbejde.

Fra gammel tid har denne diskussion samlet sig omkring spørgsmålene *særbeskatning* eller *sambeskatning*. Det vil være synd at sige, at skattekommissionen har ofret denne kvindeorganisationernes tumleplads ret megen plads. Jeg tror, det vil vise sig at være en svaghed ved kommissionens arbejde, at man ikke er gået ind på en virkelig drøftelse af spørgsmålet, men lige som på forhånd er gået ud fra, at sambeskatning var det rigtige. Dette skal ikke forstås anderledes end, at jeg er ganske overbevist om, at vi var havnet i sambeskatningsprincippet, men det havde nok været gavnligt, om vi i betænkningen havde forklaret, hvorfor vi nødvendigvis måtte havne der.

Så vidt jeg kan se, hænger hele dette spørgsmål sammen med, at vi er på vej over fra én familietype til en anden. Før i tiden var det normalt, at mand og hustru arbejdede sammen i en virksomhed, og at det økonomiske resultat ikke på nogen fornuftig måde kunne deles imellem de to, men stod til hele familiens rådighed. Sådan var forholdet i landbrugsbedriften. Men sådan var det også i de mange handels- og håndværkervirksomheder, hvor hustruen ofte hjalp med, og hvor der ikke blev trukket nogen skarp grænse mellem arbejde i hjem og på værksted. I et samfund bestående af familier af denne slags er sambeskatning det eneste rimelige. Men vi er nu på vej over imod en anden familietype, hvor mand og hustru hver har sit udearbejde, og hvor arbejdet i hjemmet efterhånden bliver mindre end før, og hvor det måske er sådan, at begge arbejder i hjemmet. I en samfundstype af denne art er særbeskatning lige så selvfølgelig. Endnu hører de fleste danske hjem til den første type. Det er muligt, at om 50 år vil særbeskatning være ligeså selvfølgelig, som sambeskatning var det for 50 år siden.

Det besværlige er, at vi må vælge imellem enten at have sambeskatning eller særbeskatning, og skatteformen må derfor virke urimelig for et stort antal familier. Der kan næppe være tvivl om, at endnu i en række år må man have sambeskatning, men når man skal have denne, må det gælde om at indrette den således, at den virker så lidet urimelig som muligt for den familietype, hvor både mand og hustru har udearbejde.

Ligesom i den gamle skattelov vil man også i fremtiden give det såkaldte fradrag for livsminimum. Man har nærmest tænkt sig at foreslå, at dette skal have en lignende størrelse som aldersrenten, idet man går ud fra, at denne ligger så nogenlunde nær livsminimumet. Resultatet heraf vil iøvrigt blive, at fradraget for mand og hustru ikke længere bliver det dobbelte af enkeltpersonens, men kun ca. 50 % større. Disse fradrag gives som bekendt i øjeblikket efter nogle mærkelige regler. Man arbejder for tiden med et forsørgerbegreb, hvorved f. eks. en enligstillet person betragtes som forsørger, blot fordi vedkommende engang har været gift. Det er vanskeligt at se, at der skattemæssigt er nogen grund til at gøre forskel mellem f. eks.

en fraskilt kvinde og en endnu ugift kvinde. Skattekommissionen foreslår derfor, at det afgørende er antallet af mennesker, der faktisk forsørges af vedkommende indkomst. Man taler om personfradrag og familiefradrag, alt efter om det er een eller to voksne, der skal leve af indkomsten. Det forekommer mig, at man kunne være gået et skridt videre og gjort som i England, hvor man simpelthen tæller antallet af personer op, der faktisk lever af indkomsten og giver fradrag for hver person. Det er selvfølgelig ikke sædvanligt, at man i hjemmet forsørger gamle tanter, men i de tilfælde, hvor en mand påtager sig denne byrde, kan det dog være rimeligt at give ham samme fradrag, som han får, når han forsørger en hustru.

Fra de udearbejdende hustruers side har der stadig lydt klager over, at marginalbeskatningen for deres vedkommende blev så særligt høj. Som jeg senere skal komme ind på, går skattekommissionen ind for, at den marginale beskatning op til 12—15.000 kroners indkomst skal være uafhængig af indkomstens størrelse. For så vidt dette gennemføres, vil det for den marginale beskatning være ganske ligegyldigt, om den udearbejdende kvinde er gift eller ikke, når blot den samlede indkomst ligger under denne grænse.

Skattekommissionen har iøvrigt ikke haft stor sympati for udearbejdende kvinder. I den første betænkning foreslås det særlige hustruafdrag helt at skulle bortfalde. I den anden betænkning har man stiltfærdigt trukket lidt i land, har givet dem et væsentlig reduceret fradrag. Man kan næppe nægte, at der er en vis logik i skattekommissionens forslag på dette område, men det forekommer mig, at der ses bort fra den realitet, at samfundet er interesseret i, at en stor del af de hjemmearbejdende hustruer påtager sig udearbejde. Jeg har stærkt på fornemmelsen, at skattekommissionens forslag på dette område ingen chancer har for at komme igennem rigsdagen, og at kvindeorganisationerne på dette område vil sejre over logikken.

Børnene søger skattekommissionen at tage hensyn til ved at give dem *børnetilskud*. Det vil føre alt for vidt også på dette sted at komme ind på spørgsmålet om børnetilskud, blot vil jeg lige bemærke, at den form for børnetilskud, rigsdagen vedtog for et års tid siden, forekommer mig at være et meget uheldigt kompromis, som forhåbentlig hurtigst muligt påny kommer ud af dansk lovgivning.

Indtil for få år siden diskuterede man spørgsmålet om opkrævning af *skat ved kilden*. Det er, ligesom denne diskussion nu er ebbet ud. Det fremgår af kommissionens betænkning, at man også har taget stilling til dette spørgsmål, men med det resultat, at man ikke har villet anbefale gennemførelse af skat ved kilden. Der er næppe tvivl om, at der inden for dele af kommissionen har været en vis sympati for tanken. Det kan jo ikke nægtes, at det er bekvemmere for skatteyderen, at han ikke selv skal betale pengene. Man får en bedre tilpasning af skattens størrelse til den samtidige indkomsts

højde, så man betaler meget, når man tjener meget, og lidt, når man tjener lidt. Når man er vejet tilbage fra denne opkrævningsform, skyldes det, at skattekommissionen har set det som sin opgave at forenkle vort skattesystem, og foretagelsen af en forhåndsligning foruden som nu en efterligning gør jo i alle fald ikke systemet enklere. Skat ved kilden kræver også en kontrol med arbejdsgiverne, og vil give disse en del ekstra besvær. Resultatet er blevet, at kommissionen ikke stiller forslag om nogen overgang til kildeskatsystemet. Erfaringerne fra Sverige taler vel iøvrigt heller ikke for indførelse af denne skatteform.

Arbejdet med at forberede en kildeskat mærker man har været langt fremskredet og er kommet til at påvirke nogle af de bestemmelser, som er blevet stående i kommissionens betænkning. Der er utvivlsomt forbindelse mellem kildeskattetanken og det forslag, der har vundet flertal i kommissionen, og som går ud på, at man skal sondre inden for indkomstskatten mellem en *bundskat* og en *tillægsskat*. Planen er, at bundskatten skal være en proportional skat, der altid opkræves med samme procent af al indkomst udover det fratrukne person- eller familiefradrag. For indkomst udover en vis grænse, f. eks. ca. 12.000 kr., skal der derudover opkræves en progressiv tillægsskat. Det er klart, at en proportional skat er praktisk, når man har kildeskatsystemet. Iøvrigt må jeg sige, at jeg har svært ved at forstå, hvilke fordele dette system har. Man kan jo lige så godt samle det hele sammen i een skala, og hvorfor skal den have en affladning på området fra omkring seks til omkring tolv tusinde kroner.

Et af de områder, hvor dansk beskatning er blevet rigtig indviklet, er inden for *aktieselskabsskatten*. Det er, som om man her rigtig har været uklar over principperne. Resultatet er ikke blevet godt. Man kan diskutere, hvem denne skat volder mest besvær, erhvervslivets folk, der skal omgå den, skattemyndighederne, der skal beregne og kontrollere, eller professorerne, der skal begrunde den. Den er en rig kilde til indkomst for sagførere og revisorer.

I virkeligheden berør meget af vanskeligheden med aktieselskabsskatten på, at man endnu ikke har fundet på en fornuftig begrundelse for denne skat; man savner derfor principper for dens pålæggelse. Vi er påvirkede af den tyske opfattelse, hvorefter aktieselskabet er en slags person, der har en skatteevne. Hvorfra har vi ellers fået interessen for at pålægge aktieselskaberne en progressiv skat? Samtidig synes vi dog, at det er for urimeligt, og så sættes indkomsten i forhold til et eller andet udtryk for kapitalens størrelse. Herved skabes en lang række besværligheder, uden at resultatet i den anledning bliver væsentlig mere rationelt. Skattekommissionen foreslår nu, at man skal gå over til en proportional skat på aktieselskaber. Det synes også at være den skatteform, man havner i andre steder. Den kan ganske vist heller ikke begrundes, men har dog den fordel at være enkel.

Som bekendt har man i tidens løb forsøgt sig med alle slags forsøg på begrundelse af aktieselskabsskatten. Det er som om teoretikere og politikere ikke har kunnet slå sig til tåls med den virkelige begrundelse at her er nogle fortrinlige muligheder for at få penge i kassen. Den eneste anden begrundelse, der forekommer mig acceptabel, er, at man må beskatte henlæggelserne, fordi der her er en indkomst, som tilfalder aktieejerne, uden at de indkomstbeskattes af den. Dette argument er ældre end ideen om kapitalvindingsskatten, vil man forstå. Ud fra denne motivering er det meget uheldigt, at dansk aktieselskabsbeskatning beskatter udbyttet hårdere end henlæggelserne. Uden at tage dette spørgsmål op til nøjere overvejelse er skattekommissionen gået ind for en bevarelse af den traditionelle ekstra beskatning af det udbetalte udbytte. Begrundelsen for dette er vel, at man har større sympati med selskabet, der henlægger, end det, der udbetaler. Det er vel sådan en slags analogi med almindelig borgerlig sparemoral. Det er tanken, at udbyttet skal beskattes efter udbyttets størrelse i procent af pågældende års indkomst. Det er tanken at indrette denne skala således, at et nogenlunde rimeligt udbytte i alle tilfælde bliver skattefrit.

I året 1803 blev der som bekendt oprettet et kommunalt fattigvæsen på landet og i købstæderne. Dette fattigvæsen blev der givet den beføjelse, at det måtte ligne dets udgifter på befolkningen efter dennes »*formue og lejlighed*«. Dette er oprindelsen til den kommunale beskatning af indkomst, vi har uden for København. I virkeligheden var det en slags skønsmæssigt fastsat beskatning. Dette skattesystem har efterhånden udviklet sig til den formue- og lejlighedsskat, som vi alle kender. Selv om en del af det skønsmæssige nu efterhånden er forsvundet, byder systemet på muligheder for forskellig beskatning fra kommune til kommune; og vi har da også fået store forskelle. En ejendommelighed ved systemet er, at takket være fradragsreglen i kombination med reglen om, at en indkomst aldrig må forhøjes med mere end 50%, betaler de største indkomster en mindre del af deres virkelige indkomst i skat end de mellemstore. Dette moment fremhæves forholdsvis stærkt i skattekommissionens betænkning. Det forekommer mig ikke at være så væsentlig. Det afgørende kan aldrig være, om den enkelte skat tilpasser sig til folks skatteevne. Afgørende må være, om hele skattesystemet gør det. At den kommunale indkomstskat ikke er progressiv helt op, gør ikke så meget, når blot den statslige er så meget mere progressiv.

Skattekommissionen foreslår, at den kommunale skat for fremtiden skal være en proportional skat på den samme indkomst som den indkomst, der anvendes ved beregningen af statsskat og med de samme fradrag (person- og familiefradrag).

Det hænder, at det mest sensationelle ved et lovforslag ikke ligger i det,

der står i loven, men i det, der ikke står i den. Jeg tror, at vi ved kommissionens forslag til ny lov om skat til kommunen, står over for et eksempel herpå. I denne lov står der nemlig intet om erhvervskommuneskatten; og det vil jo i virkeligheden sige, at man vil stille forslag om, at den ophæves. Det er næppe tilfældigt, at Danmark, der er præget af små kommuner og gode transportmuligheder og af en befolkning, der kan lægge sammen og trække fra, har fået denne skat. Det er en skat, vi har fået for at modvirke folks spekulationer. Den er fremtvunget af de mange små og store borgere, der har regnet ud, at ved at flytte en kilometer længere bort kan de spare et par hundrede kroner om året i skat. Det må forekomme urimeligt, at den slags spekulationer skal belønnes. På den anden side er skatten urimelig, for folk volder nu engang udgifter det sted, de bor, og ikke det sted, de erhverver indkomsten. Opholdskommuneskattesystemet er derfor det eneste rimelige. Erhvervskommuneskatten har iøvrigt vist sig at være en god kilde til beskæftigelse. Den beskæftiger mange mennesker på skattekontorer, skaber megen ufred mellem skattemyndighederne indbyrdes og mellem myndigheder og borgere. Dertil kommer, at erhvervsskattelovens regler er så indviklede, at kun års praksis kan lære én dem. Det forekommer mig at være noget af det værdifuldeste i dette kommissionsarbejde, at man har søgt at løse skattelyproblemet uden anvendelse af denne skat.

Forslaget er ganske simpelt. Det går nemlig ud på, at alle skatteydere, der har over en vis indkomst, f. eks. over ca. 12.000 kr., skal have et tillæg til eller afslag i deres statsindkomstskat, således at den del af indkomsten, der ligger udover nævnte 12.000 kr., til stat og kommune sammenlagt beskattes ens uden hensyn til, hvor vedkommende bor. Denne ordning betyder, at kommunerne får deres proportionale skat. Staten får i nogle kommuner mindre, i andre kommuner mere af de større skatteydere, men når det hele lægges sammen, går fradrag og tillæg op mod hinanden, så også staten kan være ligeglad.

Det betænkelige ved denne ordning er, at man kan risikere, at de større skatteydere vil blive ligeglade med de kommunale udgifter og derfor stille urimelige krav til kommunerne. Hertil er imidlertid at bemærke, at for de første 12.000 kroners vedkommende vil de stadig komme til at mærke større kommunale udgifter, og endelig er der vel ikke andre kommuner end Gentofte, hvor det er skatteyderne med over 12.000 kroners indkomst, der dominerer de kommunale råd.

Ved skattereformen af 1903 omdannedes de gamle hartkornsskatter til *ejendomsskyldsskatter*. Der er ikke megen interesse knyttet til vore ejendomsskatter mere. Man ligesom glemmer dem i den daglige diskussion. Imidlertid er der dog i årene, der er gået siden 1903 sket en del ændringer.

Medens ejendomsskatterne til staten er blevet et dødt led i dansk skatte-lovgivning, er dette ikke tilfældet med de kommunale ejendomsskatter, der

så nogenlunde har fulgt med indkomstskatterne på deres vej opad. Man kan bl. a. tænke på indførselen af de fælleskommunale ejendomsskatter.

I de 47 år, der er gået siden ejendomsskyldsskatterne indførtes, har der i Danmark været ført en stadig georgeistisk agitation. Dette har ført til, at man mere og mere har ladet skatterne gå over på jordværdierne og fritaget bygningsværdierne. Sondringen mellem jord og bygninger præger også i allerhøjeste grad de nye forslag.

Man foreslår således, at bygningsskatterne skal afvikles. Der er i virkeligheden en parallel mellem tiendens afvikling 1903 og den nu foreslåede afvikling af bygningsskatterne. De eksisterende bygningsskatter skal fikseres og derefter afvikles med 10% af det oprindelige beløb ved hver af de kommende 10 vurderinger. Efter knapt et halvt hundrede år skulle således alle bygningsskatter være ophævet i Danmark¹⁾. Nybygninger pålægges således ikke skat. Det forekommer mig, at det er en rimelig bestemmelse. Der er ingen grund til at beskatte et så dyrt og så socialt vigtigt gode som boligerne. Imidlertid synes jeg næsten, man kunne have været endnu mere rationel og i lighed med bankhæftelsen af 1813 have sat bygningsskatterne ind som en prioritet foran første prioritet og så ladet folk forrente den eller tilbagebetale den efter eget ønske. En sådan fremgangsmåde ville måske dog have ført til et noget større administrationsapparat straks, men sikkert til et mindre i det lange løb. Det er tanken at lade samtlige bygningsskatter tilfalde opholdskommunen.

Jordskatterne mener man derimod bør have en helt anden fremtid. Der er næppe grund til her at omtale dem nærmere, idet vi som bekendt har en grundskyldskommission siddende. Man kan vist trygt spå, at disse skatter ikke går deres forsvinden i møde, for hvad der end kommer ud af grundskyldskommissionen, så kommer der vel i alt fald højere jordskatter ud af den.

I det 19. århundrede var det reglen, at staten og kommunerne hver for sig afholdt deres egne udgifter, men efterhånden som udligningsproblemet blev aktuelt, og efterhånden som staten i højere og højere grad blander sig i de opgaver, der traditionelt er kommunernes, må man ind på at give statstilskud til kommuner. I begyndelsen var disse tilskud mest tilskud til enkelte forehavender. Man gav f. eks. tilskud til skolelærernes alderstillæg, fordi det havde vist sig, at kommunerne var højst uvillige til at give højere

¹⁾ Under diskussionen blev det fra professor *Dich's* side fremhævet, at kommissionen kunne være kommet med noget af en reform, hvis den havde givet et bidrag til løsningen af de to huslejeniveaus problem. Snarere end at arbejde for en afvikling af bygningsskatterne, burde man have foreslået en stor forhøjelse af disse på de gamle huse, således at man kunne gå over til påny kun at have eet huslejeniveau.

løn til ældre skolelærere, og man frygtede at de ville være tilbøjelige til, hvis man tvang dem til det, at afskedige de ældre og dyrere skolelærere, og erstatte dem med unge og billigere.

I forbindelse med lovgivningen om alderdomsunderstøttelse kom man i 1891 ind på at give tilskud til dette formål. Her støder vi iøvrigt på et eksempel på noget af det, der har været medvirkende til, at statstilskud til kommuner er blevet så almindeligt, nemlig det skattetekniske. Det er almindelig kendt, at alderdomsunderstøttelserne skulle finansieres ved en ølskat. Understøttelserne skulle imidlertid udbetales af kommunerne — det var jo kun dem, der kunne skønne over, om de gamle nu også trængte —; skatten derimod måtte nødvendigvis opkræves af staten. Man kunne ikke have forskellig ølskat i de forskellige kommuner.

Siden hen har vi fået mere komplicerede ordninger. Tredivernes økonomiske krise ramte en del af vore mange små kommuner, prægede som de er af et meget ensidigt næringsliv, meget hårdt. Det var klart, at staten måtte træde til på en ganske anden måde end hidtil. Det var nødvendigt at skabe en udligning mellem kommunerne. Vi fik statstilskuddene til amterne, som nu påny foreslås ophævede, efter at de i en årrække ingen praktisk betydning har haft. Og så fik vi fondene.

Vi har fået den mellemkommunale refusion, hvorefter refusionsforbundet giver tilskud til en række sociale udgifter og til gengæld har retten til at pålægge kommunerne nogle afgifter. Refusionsforbundets udgifter fordeles mellem kommunerne med $\frac{1}{3}$ efter indbyggertal, $\frac{1}{3}$ efter indkomst og $\frac{1}{3}$ efter ejendomsværdierne m. m. Denne ordning har ikke været heldig. Det viste sig meget hurtigt upraktisk, at kommunerne på den måde fik en regning, over hvis størrelse de ikke havde nogen som helst indflydelse. Allerede 4 år efter refusionsforbundets indførelse byggede man den fælleskommunale udligningsfond op. Den var bedre, men heller ikke særlig god. Også den fælleskommunale udligningsfond giver tilskud til en lang række formål, men opkræver beløbene efter ensartede regler over hele landet. Alle kender de fire fælleskommunale skatter.

Resultatet af det hele er blevet temmelig indviklet. Jeg skal blot nævne to eksempler. Det første er, at aldersrenten finansieres af staten med $\frac{4}{7}$, af opholdskommunen med $\frac{9}{70}$, af det mellemkommunale refusionsforbund med $\frac{15}{70}$ og af det fælleskommunale udligningsfond med $\frac{9}{70}$. Regningen med halvfjerdsindstyvendele kunne opfattes som et udslag af et til de mindste detaillert gennemtænkt system. Sandheden er den modsatte. Det er resultatet af, at stykke er sat på stykke og kompromis bygget på kompromis, indtil man er havnet i dette.

Som et andet eksempel på indviklethed skal nævnes, at en skolelærers løn kan være sammensat af op til 11 forskellige elementer, grundløn, alders-tillæg, reguleringstillæg o. s. v. Disse 11 forskellige elementer fordeles på

ikke mindre end 9 forskellige måder mellem stat, kommune og skolefond. Sådant er i alt fald ikke praktisk.

Det er imidlertid ikke gjort med de to nævnte fonds, den mellemkommunale og den fælleskommunale. Vi har en tredje gruppe af fonde, noget meget værre end de to første. Jeg tænker her på motorfondene eller vejfondene. Jeg skal ikke trætte med at gennemgå, hvilke mærkelige veje benzinpengene går ad, hvordan der er en enøre, som først skal anvendes til Storstrømsbroen, derefter til afbetaling på Limfjordsbroen og derefter til tilskud til Hørsholmsvejen og endelig henlægges i en særlig fond, hvis renter skal bruges til vedligeholdelse af de tre nævnte vejanlæg. Lykkeligtvis er det ikke alle enørerne i benzinskatten, der behandles på så indviklet måde, men det er slemt også med de andre. Hertil kommer så vægtafgift og omsætningsskat på motorkøretøjer. Størstedelen af disse beløb fordeles påny mellem kommunerne, for en del efter hvor meget de hidtil har anvendt til vejformål. Skattekommissionen har ikke rørt ved vejfondene. Vi gik uden om det, bl. a. fordi der sidder en særlig kommission, der skulle arbejde med det. Jeg ved ikke, hvordan det er gået med denne kommissions arbejde, men efter det, der er sivet ud, har jeg indtrykket af, at det ville have været bedre, om det var blevet os, der var kommet til at tage sig af den sag. Så ville den store gårdkost være kommet i funktion.

Man kan sige meget ondt om skattekommissionen, men man kan ikke bebrejde den, at den ikke har været radikal, hvor det drejede sig om at rydde op i hele vort tilskudskaos.

Kommissionens forslag går ud på, at de sociale udgifter deles i fire grupper, en gruppe hvor alt betales af staten, en gruppe hvor alt betales af kommunerne, en gruppe hvor der gives et stort statstilskud, formentlig på ca. 80 pct., og en fjerde gruppe hvor der gives et jævnt stort statstilskud, formentlig på halvdelen. De to første grupper bliver ikke store. Af de to næste kommer den tredje, d. v. s. den med det store statstilskud, til at rumme de poster, hvor kommunerne næsten ingen indflydelse har på udgiftsbeløbenes størrelse. Det gælder aldersrenten og invaliderenten og enkelte andre udgifter. Her indskrænkes kommunernes indflydelse sig til kontrollen med, om visse betingelser er opfyldte. Derimod er takster m. m. givet i lovgivningen, hvorfor man ikke har ment, at der var nogen fare ved at lade kommunerne få det store tilskud. Til de udgifter, på hvilke kommunerne har en virkelig indflydelse over, hvor meget der skal ydes, foreslås det, at staten giver et 50 pct.'s tilskud. Resultatet af denne ændring bliver det paradoksale, at opholdskommunerne for fremtiden vil få et lidt større tilskud fra statens side, og at dog de marginale tilskud i en lang række tilfælde bliver mindre end før. Større statstilskud vil formentlig give et beskedent bidrag til en udligning; og så synes der iøvrigt at eksistere en slags politisk grundlov, der siger, at kommunerne altid skal have

mere, ellers går loven ikke igennem rigsdagen. Det er egentlig mærkelig, at rigsdagen synes at have større sympati med kommunerne end med staten.

Da tilskuddene kom til verden var et af motiverne for at give dem som procenttilskud sikkert, at man derigennem ville opmuntre en del af landkommunerne til at aflægge lidt af deres traditionelle fedtethed. Dette motiv begrunder ikke længere særligt høje procenttilskud. Meget kunne derfor tale for, at man nu forlod denne metode og erstattede den med tilskud efter såkaldte objektive kriterier.

Tilskuddene til skolerne koncentrerer som et stort tilskud til skolelærerne. Antallet af lærere ved kommuneskoler er så nogenlunde givet med antallet af børn i kommunen. De øvrige skoleudgifter er derimod sådanne, hvor der kan ydes lidt mere eller mindre. Det er ganske sundt, at kommunens folk er klare over, at sløses der med håndværksudgifter på skolen, må borgerne selv betale det hele.

Iøvrigt er det så tanken fuldstændigt at ophæve de to fonds, både den mellemkommunale og den fælleskommunale. Af store fonds får vi således tilbage kun motor- og vejfondene. Indtil videre vil de kunne tjene som museumsgenstande egnede til at vise kommende generationer, hvor upraktisk og indviklet man var i stand til at indrette sig i trediverne. På det finansielle område er trediverne blevet vort århundredes klunkedecennium.

Ligesom i 1903 har skattekommissionen ikke gjort noget ved forbrugsafgifterne og heller ikke ved tolden. Det kan ikke undskyldes med, at kommissionen ikke havde dette til opgave, for det havde den. Der er nu kun, at konstatere, at den har ikke fået det gjort, og jeg personlig tror heller ikke, man skal sætte den til det.

Dog kan jeg ikke undlade at komme med en enkelt bemærkning, der berører forbrugsafgifterne. Bundskatten har jo den egenskab at være en proportional skat på al indkomst. Forbrugsafgifter har i virkeligheden lignende egenskaber.

I det store og hele virker forbrugsafgifterne vel også som proportionale skatter, men kun på indkomsten minus opsparingen. Der er i nutiden en stærk interesse for at give opsparingen en lempeligere behandling. Man har lidt svært ved ikke at komme til at tænke på de muligheder, der ligger i at erstatte bundskatten delvis med en omsætningsafgift, evt. med fritagelse for de vigtigste næringsmidler. Denne skat ville føre til næsten de samme resultater som bundskatten, men har een eller måske to fordele fremfor denne. Den sikre fordel ved den generelle omsætningsskat er, at man ikke kan snyde sig fra den. Her hjælper ingen fortolkninger af skatteloven og heller ingen hukommelsestab den 31. januar. Den eneste måde, hvorpå man kan unddrage sig denne skat, er ved at lade være med at forbruge. Og den er dog vist for spartansk for en normal skattesnyder. Den mindre

sikre fordel består i, at den generelle omsætningsskat fritager opsparingen. I tider med mangel på arbejdskraft og inflationstryk finder vi, at dette er en fordel, men i trediverne ville man have fundet, at dette var en ulempe; og hvem ved om halvtredserne kommer til at minde mest om trediverne eller fyrrerne, eller måske bliver noget helt for sig selv.

Sammenligner man Danmarks inddeling i kommuner med andre landes, kommer man snart til, at de danske kommuner kendetegnes ved at være små, have forholdsvis mange opgaver og have retten til at opkræve indkomstskat. Danmarks kommunale inddeling går i virkeligheden tilbage til den tid, hvor landet kristnedes. De moderne transportmidler har bevirket, at der så småt er ved at komme en diskussion frem, om også denne kommunale inddeling er hensigtsmæssig i nutiden. Dette spørgsmål har også en skattemæssig side. Havde vi ikke haft de små kommuner, ville skattelyproblemet aldrig være blevet så aktuelt, som det er nu. Og havde vi ikke haft disse små kommuner, ville udligningsproblemet ikke være blevet så stort, som det nu er. Små kommuner betyder ofte, at kommunerne med hensyn til næringslivet er udpræget ensidige og derfor deres økonomi stærkt påvirkelig af de svingende konjunkturer. Skattekommissionen har ikke været inde på spørgsmålet om en sammenlægning af kommuner. Det er også givet, at dette spørgsmål har så mange andre sider end de rent skattemæssige.

På den anden side er det klart, at det jo virkeligt er diskutabelt, om tiden ikke er løbet fra vore gamle småkommuner, og om man ikke for at styrke det kommunale selvstyre bør overveje en sammenlægning af kommunerne til noget større kommuner end dem, vi har nu. Det er bekendt, at man i Sverige i disse år foretager en sådan sammenlægning. Man søger her overalt at give de ny kommuner en nogenlunde alsidig sammensætning, således at de f. eks. rummer en stationsby med dennes naturlige opland. Sammenlægningen medfører, at kommunerne får en mere ensartet skattebasis. I Sverige har man anset dette for at være nødvendigt for at kunne undgå altfor mange regulerende bestemmelser for de mange kommuner. Sammenlægningen er således et led i bestræbelserne for at konsolidere det kommunale selvstyre.